

EKSĀMENS ĢEOGRĀFIJĀ
vidusskolai
 2013
 SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

1. uzdevums (8 punkti).

Apvelc ar apli pareizās atbildes burtu! (Katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde.)

Aizpilda skolotājs:

1. Iekškontinentālas valstis ir

- A Šveice un Ķīna
- B Taizeme un Pakistāna
- C Mongolija un Čada
- D Čehija un Čīle

1. _____

2. Valstis ar ļoti augstu mirstības koeficientu ir

- A Bruneja un Lietuva
- B Lesoto un Zambija
- C Japāna un Botsvāna
- D Mongolija un Meksika

2. _____

3. Galvenie darbaspēku piesaistošie reģioni ir

- A ASV un Dienvidāzija
- B Rietumeiropa un Dienvidaustrumāzija
- C Āfrika un Austrumeiropa
- D Rietumeiropa un ASV

3. _____

4. Mitrāju saglabāšanu un saprātīgu izmantošanu paredz

- A Vašingtonas konvencija
- B Ramsāres konvencija
- C Riodežaneiro konvencija
- D Kioto protokols

4. _____

5. 21. gadsimta sākumā pilsētnieku īpatsvars Eiropā sasniedza

- A 22 %
- B 42 %
- C 54 %
- D 72 %

5. _____

6. Galvenais kokvilnas audzēšanas reģions ir

- A subtropu un mērenā josla
- B ekvatoriālā un subekvatoriālā josla
- C tropu un subtropu josla
- D subtropu un subpolārā josla

6. _____

7. No dotajām nozarēm energoietilpīgākā ir

- A pārtikas produktu ražošana
- B poligrāfija
- C elektroiekārtu ražošana
- D metālu ražošana

7. _____

8. Galvenais augšņu degradācijas cēlonis pasaulē ir

- A ūdens erozija
- B ķīmiskā degradācija
- C fizikālā degradācija
- D sasāļošanās

8. _____

Kopā par
1. uzd.:

2. uzdevums (6 punkti).

Aizpildī tabulu, liekot X pretī atbilstošajai valstij!

Valstis	Norvēģija	Griekija	Spānija	Latvija	Lietuva	Polija
Dabas objekti						
Belovežas gārša						
Kuršu joma						
Sognefjords						
Baleāru salas						
Bernātu rags						
Peloponesas pussala						

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Kopā par
2. uzd.:

3. uzdevums (5 punkti).

Katrā atbilžu rindā ir viens lieks, neiederīgs nosaukums. Nosvītro tā burtu ar X!

1. Augsti attīstītas valstis ir

- A Japāna
- B Kanāda
- C Austrālija
- D Izraēla
- E Kuba

1. _____

2. Valstis ar lielāko kopējo nozveju ir

- A Ķīna
- B Peru
- C ASV
- D Kanāda
- E Laosa

2. _____

3. Nogulumieži ir

- A dolomīts
- B ģipšakmens
- C bazalts
- D kaļķakmens
- E akmeņogles

3. _____

4. Aizsahāras kultūras reģiona valstis ir

- A Angola
- B Namībija
- C Mozambika
- D Maroka
- E Zambija

4. _____

5. _____

5. Tuksnešu veidi ir

- A iekškontinentālie
- B piekrastes
- C augstkalnu
- D ledus
- E boreālie

Kopā par
3. uzd.:

4. uzdevums (6 punkti).

Papildini teikumus, ierakstot atbilstošo jēdzienu vai jēdziena skaidrojumu!

1. Plašai teritorijai raksturīgs dzīvo organismu un to dzīves vides kopums ir _____

1. _____

2. Perspektīvu energoresursu kopums, kas vēl netiek izmantots tik plaši un kura izmantošana ir saistīta ar zemāku risku videi, ir _____

2. _____

3. _____

3. Ģeosinklinālā josla ir _____

4. _____

Kopā par
4. uzd.:

4. Specializācija ir _____

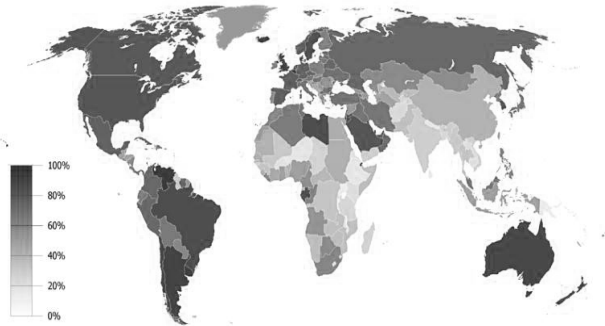
5. uzdevums (8 punkti).

Pie katras kartoshēmas un diagrammas pieraksti skaitli, kas atbilst dotajai informācijai! Paskaidro savu izvēli! (Katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde.)

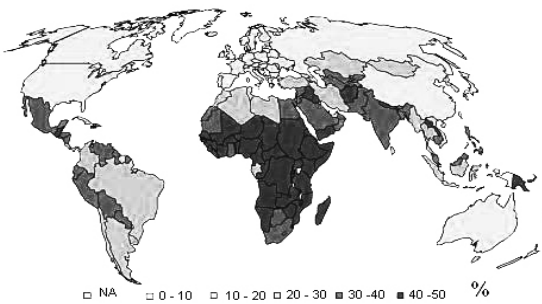
1. Ogļu cenu izmaiņas pasaulē.	5. Valstis ar lielāko badacietēju īpatsvaru.
2. Zelta cenu izmaiņas pasaulē.	6. Valstis ar lielāko pēcdarbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvaru.
3. Pasaules iedzīvotāju skaita izmaiņas.	7. Galvenās rīsa audzētājvalstis.
4. Noslīdeņu riska zonas.	8. Valstis ar lielāko urbanizācijas līmeni.

	Nr. _____ Skaidrojums _____ _____ _____ _____ _____
---	--

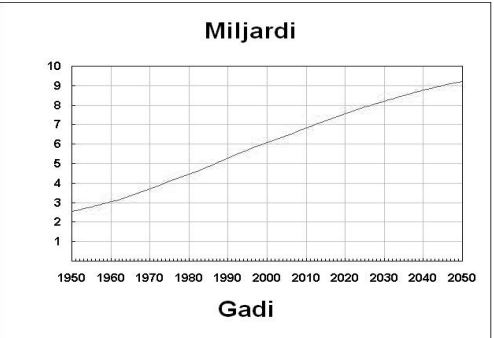
1. _____

	Nr. _____ Skaidrojums _____ _____ _____ _____ _____
--	--

2. _____

	Nr. _____ Skaidrojums _____ _____ _____ _____ _____
---	--

3. _____

	Nr. _____ Skaidrojums _____ _____ _____ _____ _____
---	--

4. _____

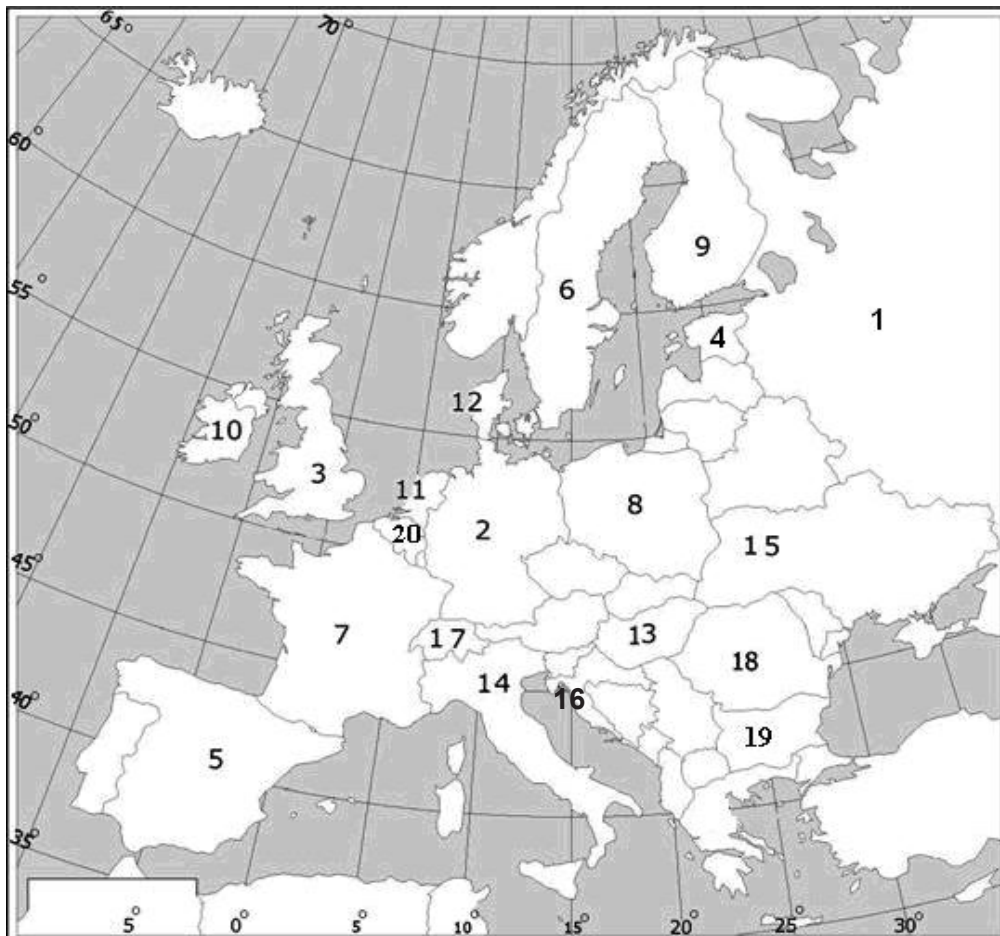
Kopā par 5. uzd.:

6. uzdevums (10 punkti).

Pēc dotajiem raksturojumiem sameklē atbilstošo valsti Eiropas kartoshēmā un aizpildi tabulu! (Kartoshēmā skaitļu ir vairāk nekā raksturojumu.)

Raksturojums	Valsts nosaukums	Skaitlis kartoshēmā
2012. gadā notika vasaras olimpiskās spēles.		1. _____
Atrodas Eiropas Parlaments.		2. _____
Ģeogrāfiskās ainavas raksturīgi elementi ir kanāli, tulpju lauki un vējdzirnavas.		3. _____
Valstī ir četras oficiālās valodas.		4. _____
Atrodas Basku Zeme – reģions ar separātisma tendencēm.		5. _____
Atrodas svētvieta Čenstohova.		6. _____
Valsts, kurā izgudroja Skype.		7. _____
Valstī atrodas pasaulē dziļākais urbums – Kolas dziļurbums.		8. _____
Atrodas stepes ar auglīgām melnzemes augsnēm, kas aizņem lielākās platības Eiropā.		9. _____
Atrodas Plitvices ezeri, kuri veidojušies karsta procesā.		10. _____

Kopā par
6. uzd.:

Kopā par
1. daļu:

EKSĀMENS ĢEOGRĀFIJĀ
vidusskolai
 2013
 SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

1. uzdevums (14 punkti).
Izpildi prasīto!

1.1. Izskaidro jēdzienu! (2 punkti)

Ekotūrisms: _____

Aizpilda skolotājs:

1.1. _____

1.2. Izlasi raksturojumu un pieraksti atbilstošo tūrisma veidu pēc ceļojuma motīva! (5 punkti)

Raksturojums	Tūrisma veids pēc ceļojuma motīva
Ivars no Īrijas ieradās Latvijā, lai apciemotu māsu.	
Māris ar draugiem apmeklēja Berlīnes autoizstādi.	
Marija ieradās Francijā, lai Fatimā aplūkotu dievmātes statuju.	
Brigita devās uz Bādenbādenes termālajiem kūrortiem.	
Krūmiņu ģimene no Rīgas nolēma nedēļas nogali pavadīt kādā no Kurzemes lauku sētām.	

1.2. _____

1.3. Izpildi prasīto! (7 punkti)

1.3.1. Aizpildi tabulu, ierakstot katrā valstij atbilstošos tūrisma objektu nosaukumus!

Valsts	Dabas objekts	Kultūrvēsturiskais objekts
Lielbritānija		
Austrālija		
Ķīna		

1.3.2. Izvēlies vienu no tabulā ierakstītajiem tūrisma objektiem un raksturo to!

Tūrisma objekts _____

Ģeogrāfiskais stāvoklis _____

Faktori, kas veicina tūristu piesaisti izvēlētajam objektam:

- _____
- _____

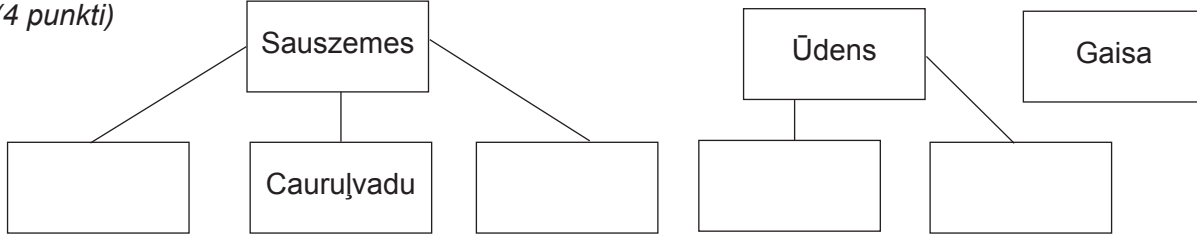
1.3. _____

Kopā par 1. uzd.:

2. uzdevums (21 punkts).

Izpildi prasīto!

2.1. Aizpildi shēmu, ierakstot transporta veidus atbilstoši videi, kurā notiek pārvadājumi! (4 punkti)

2.1. _____

2.2. Uzraksti, pie kura saimniecības sektora pieder transports! (1 punkts)

2.2. _____

2.3. Ieraksti tabulā divas jūras transporta priekšrocības un divus trūkumus! (4 punkti)

Priekšrocības	Trūkumi
• _____ _____	• _____ _____
• _____ _____	• _____ _____

2.3. _____

2.4. Uzraksti, ko pārvadā šie kuģi! (3 punkti)

Tankeri – _____

Konteinerkuģi – _____

Kruīzu kuģi – _____

2.4. _____

2.5. Uzraksti divas nozīmīgākās jūras kravu pārvadāšanas plūsmas! (2 punkti)

1. No _____ uz _____

2. No _____ uz _____

2.5. _____

2.6. Uzraksti divas Āzijas valstis, kurās atrodas pasaulē lielākās ostas (pēc kravu apgrozījuma)! Uzraksti šo valstu divas lielākās ostas! (4 punkti)

1. Valsts – _____

Ostas – _____ un _____

2. Valsts – _____

Ostas – _____ un _____

2.6. _____

2.7. Kas ir kabotāžas pārvadājumi? Uzraksti divas valstis, kurās ir liela nozīme kabotāžas pārvadājumiem! (3 punkti)

2.7. _____

Kopā par 2. uzd.: _____

3. uzdevums (14 punkti).**Izlasi informācijas avotu un izpildi prasīto!**

Indijas sabiedrību dziļi caurstrāvo reliģija. Hinduisti tic dvēseles reinkarnācijai jeb pārdzimšanai pēc nāves. Tempļos cilvēki pielūdz dievības un meditē. Govis ir svētas, tāpēc tās nokaut aizliegts. Džainistiem aizliegts nogalināt jebkuru dzīvu radību, jo tā tiek sabojāta cilvēka dvēseles karma. Daudzi indieši ir veģetārieši. Indijā ēd rīsus ar mērcēm, kuras pagatavo no stiprām garšvielām, iecienītākais ir karijs. Miljoniem cilvēku no visas Indijas katru gadu dodas uz Vārānāsī, lai iegremdētos svētajā upē Gangā. Te notiek arī kremācijas procesi. Lai arī oficiāli kastu privilēģijas modernajā Indijā ir atceltas, sabiedrībā tās joprojām saglabājas. Nabadzīgākie iedzīvotāji dzīvo zaru un kartona būdiņās graustu rajonos. Ikdienā daudzi indieši valkā tradicionālo apģērbu: sievietes – sari, bet vīrieši – lungi. Tradicionālais pārvietošanās veids Indijā ir rikša.

3.1. Atrodi tekstā sešus kultūras elementus un sakārto tos tabulā! (6 punkti)

Garīgās kultūras elementi	Artefakti
<ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____ • _____ 	<ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____ • _____

3.1. _____

3.2. Uzraksti divas pazīmes, kas raksturo Indijas kultūras reģiona kultūrainavu! (2 punkti)

- _____
- _____

3.2. _____

3.3. Uzraksti divus piemērus, kā Indijas kultūras reģionā iedzīvotāju dzīvesveidu ietekmē klimatiskie apstākļi (uzraksti konkrētus klimata rādītājus vai procesus un to ietekmi)! (4 punkti)

- _____

- _____

3.3. _____

3.4. Uzraksti divas demogrāfiskās vai sociālās problēmas šajā kultūras reģionā! (2 punkti)

- _____
- _____

3.4. _____

Kopā par
3. uzd.:

4. uzdevums (11 punkti).

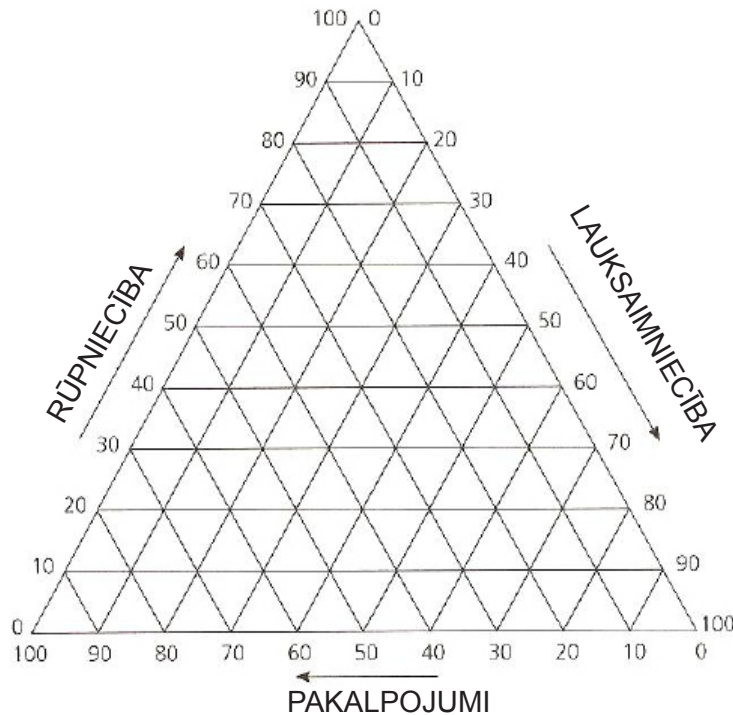
Izpildi prasīto par darbaspēka resursiem!

4.1. Izskaidro atšķirību starp jēdzieniem „darbaspēka resursi” un „ekonomiski aktīvie iedzīvotāji”!
(2 punkti)

4.1. _____

4.2. Pēc tabulas datiem uzzīmē trijstūra diagrammu „iedzīvotāju nodarbinātības struktūra”!
(3 punkti)

Valsts	Lauksaimniecība (%)	Rūpniecība (%)	Pakalpojumi (%)
Vācija	2,5	29,7	67,8
Kanāda	2	13	85
Indija	60	12	28

4.2. _____

4.3. Izskaidro, kāpēc Indijā lauksaimniecībā nodarbinātie spēj saražot tikai 17,6 % no valsts iekšzemes kopprodukta (IKP)! (1 punkts)

4.3. _____

4.4. Izskaidro, kāpēc Vācijā ir tik liels nodarbināto īpatsvars pakalpojumu jomā! (1 punkts)

4.4. _____

Uzmanību! 4. uzdevuma turpinājums nākamajā lappusē.

*4. uzdevuma turpinājums***4.5. Izlasi informācijas avotu un izpildi prasīto! (4 punkti)**

Attīstītajos pasaules reģionos tuvākajos 30–50 gados mazās dzimstības un lielā vidējā mūža ilguma dēļ samazināsies darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars. Savukārt attīstības reģionos mūsdienās ir liela dzimstība, bet zems iedzīvotāju vidējais izglītības līmenis. Ir skaidrs, ka šāda situācija abās valstu grupās nākotnē ietekmēs darbaspēka tirgu.

Raksturo darbaspēka nepietiekamības problēmu katrā valstu grupā! Iesaki problēmas risinājumu!

Attīstītās valstis

Problēma: _____

Risinājums: _____

Attīstības valstis

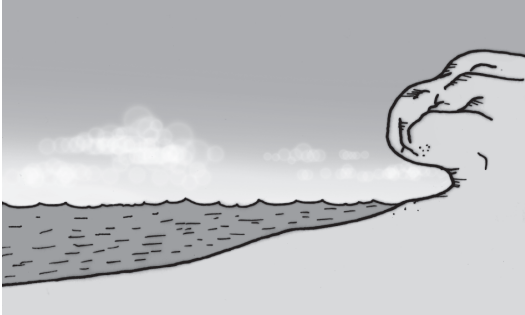

Problēma: _____

Risinājums: _____

4.5. _____

Kopā par
4. uzd.: _____

5. uzdevums (8 punkti).
Aizpildi tabulu par jūras krasta tipiem!

	
<p>Krasta tips _____</p> <p>Veidošanās apraksts _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Divi Latvijas administratīvie novadi, kuros notiek šāds krasta veidošanās process:</p> <ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____ 	<p>Krasta tips _____</p> <p>Veidošanās apraksts _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Divi Latvijas administratīvie novadi, kuros notiek šāds krasta veidošanās process:</p> <ul style="list-style-type: none"> • _____ • _____

5. _____

Kopā par
 2. daļu:

EKSĀMENS ĢEOGRĀFIJĀ
vidusskolai
 2013
 SKOLĒNA DARBA LAPA
3. daļa

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

3. daļa (12 x 2 = 24 punkti).

Izvēlies vienu no tematiem un uzraksti apmēram 200 vārdus garu argumentētu pārspriedumu! Strukturē pārsprieduma saturu, pamato savu viedokli, izmantojot konkrētus faktus, lieto ģeogrāfiskos nosaukumus un atbilstošus jēdzienus, uzraksti secinājumus!

- Indiešu politiķis un domātājs Mahatma Gandijs ir teicis: „Pasaule ir pietiekami liela, lai apmierinātu jebkura cilvēka vajadzības, bet pārāk maza, lai apmierinātu cilvēka alkātību.” Izskaidro minerālresursu ierobežotības problēmu kādā pasaules reģionā vai valstī!
- Izskaidro bīstamo atmosfēras parādību ietekmi uz cilvēku saimniecisko darbību atšķirīgos pasaules reģionos!

Uzmetums.

EKSĀMENS ĢEOGRĀFIJĀ
vidusskolai
 2013
 DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

Vērtēšanas kritēriji
1. daļa

Uzd. nr.	Kritēriji	Punktu kopskaits
1. uzd.	1 punkts par pareizu apgalvojuma atzīmējumu.	8
2. uzd.	1 punkts par katru pareizi atzīmētu dabas objektu.	6
3. uzd.	1 punkts par katru pareizi nosvīrotu neiederīgo, lieko nosaukumu.	5
4. uzd.	1 punkts par katru pareizi ierakstītu jēdzienu, 2 punkti par katru pareizi skaidrotu jēdzienu, 1 punkts par daļēji skaidrotu jēdzienu.	6
5. uzd.	1 punkts par katru pareizi ierakstītu atbildes skaitli, 1 punkts par katru pareizu skaidrojumu.	8
6. uzd.	1 punkts par katru pareizu valsts nosaukumu un atbilstoši ierakstītu skaitli tabulā. Daļēji izpildīts uzdevuma nosacījums – 0 punkti.	10
Kopā		43

2. daļa

Uzd. nr.	Kritēriji	Punktu kopskaits
1. uzd.	1.1. 2 punkti par precīzi skaidrotu jēdzienu. 1 punkts par daļēji skaidrotu jēdzienu. Kopā 2 punkti.	14
	1.2. 1 punkts par katru pareizi ierakstītu tūrisma veidu pēc ceļojuma motīva. Kopā 5 punkti.	
	1.3.1. 1 punkts par katrai valstij atbilstošu dabas un kultūrvēsturisko objektu. Ja ierakstīts tikai viens objekts valstī – 0 punkti. Kopā 3 punkti.	
	1.3.2. 2 punkti par precīzi raksturotu ģeogrāfisko stāvokli (koordinātes, novietojums kontinentā attiecībā pret jūrām un citiem dabas objektiem), ja raksturojums daļējs – 1 punkts. 1 punkts par katru tūristu piesaistes faktoru. Kopā 4 punkti.	
2. uzd.	2.1. Par katru pareizi tabulā ierakstītu transporta veidu – 1 punkts. Kopā 4 punkti.	21
	2.2. Par pareizi ierakstītu saimniecības sektoru – 1 punkts.	
	2.3. Par katru pareizi ierakstītu priekšrocību un trūkumu – 1 punkts. Kopā 4 punkti.	
	2.4. Par katru pareizu atbildi – 1 punkts. Kopā 3 punkti.	
	2.5. Par katru pareizi ierakstītu plūsmu – 1 punkts. Kopā 2 punkti.	
	2.6. Par katru pareizi ierakstītu valsti – 1 punkts, par divām lielākajām ostām šajā valstī – 1 punkts. Ja ierakstīta tikai viena osta valstī – 0 punkti. Kopā 4 punkti.	
	2.7. Par precīzu jēdzienu skaidrojumu – 2 punkti, par daļēju skaidrojumu – 1 punkts. Par pareizi ierakstītām divām valstīm – 1 punkts. Ja ierakstīta viena valsts – 0 punkti. Kopā 3 punkti.	

3. uzd.	3.1. Par katru pareizi ierakstītu kultūras elementu – 1 punkts. Kopā 6 punkti.	14
	3.2. Par katru pareizi ierakstītu pazīmi – 1 punkts. Kopā 2 punkti.	
	3.3. Par katru pareizi uzrakstītu klimata rādītāju vai procesu un tā ietekmes skaidrojumu – 2 punkti. Ja uzrakstīts tikai piemērs, bet nav skaidrota ietekme – 1 punkts. Kopā 4 punkti.	
	3.4. Par katru pareizi ierakstītu problēmu – 1 punkts. Kopā 2 punkti.	
4. uzd.	4.1. Par izskaidrotu jēdzienu atšķirību (izmantojot abus jēdzienus) – 2 punkti. Ja skaidrots tikai viens jēdziens – 1 punkts.	11
	4.2. Par katru pareizi atliktu valsti diagrammā – 1 punkts. Kopā 3 punkti.	
	4.3. Par pareizu skaidrojumu – 1 punkts.	
	4.4. Par pareizu skaidrojumu – 1 punkts.	
	4.5. Par katru pareizi ierakstītu problēmu – 1 punkts, par katru atbilstošu risinājumu – 1 punkts. Kopā 4 punkti.	
5. uzd.	Par katru pareizi ierakstītu krasta tipu – 1 punkts, par veidošanās aprakstu – 2 punkti, par pareizi uzrakstītiem diviem administratīviem novadiem – 1 punkts. Kopā 8 punkti.	8
Kopā		68

3. daļa*

Kritēriji Punkti	1. Saturs un darba organizācija	2. Analīze un argumentācija	3. Fakti un ģeogrāfiskie nosaukumi	4. Jēdzienu un ģeogrāfiskās valodas lietojums
3	Saturs pilnībā atbilst tematam un uzdevuma nosacījumiem. Saturs loģiski sakārtots. Domas izteiktas skaidri un pārliecinoši.	Autors izdara loģiski pamatotus un argumentētus secinājumus. Sniedz raksturīgākās pazīmes, tendences un vērtē problēmas, pamato to veidošanās ģeogrāfiskā izvietojuma likumsakarības.	Aprakstā pareizi lietoti vairāk nekā 15 ģeogrāfiskie nosaukumi, fakti. Tie iesaistīti raksturojumā, to būtiski papildinot . Prot atlasīt būtiskos faktus no maznozīmīgiem.	Skolēns aprakstā lieto bagātu un precīzu ģeogrāfisko valodu, iesaistot tekstā vairāk nekā 10 ģeogrāfiskos jēdzienus. Ģeogrāfisko nosaukumu un jēdzienu rakstībā nav kļūdu .
2	Satura izklāsts nepilnīgs, bet pamatā atbilst uzdevuma nosacījumiem.	Autors raksturo procesus, bet secinājumi ir vispārināti, ne vienmēr – argumentēti. Aprakstā neparādās procesu ietekme uz ekonomisko un sociālo situāciju konkrētajā reģionā vai valstī.	Aprakstā pareizi lietoti 9–14 ģeogrāfiskie nosaukumi, fakti. Prot atlasīt būtiskos faktus no maznozīmīgiem. To lietojumā pieļautas dažas neprecizitātes.	Skolēns aprakstā lieto ģeogrāfisko valodu, iesaistot 6–9 ģeogrāfiskos jēdzienus. Atsevišķos gadījumos jēdzienu lietojumā ir neprecizitātes. Ģeogrāfisko nosaukumu un jēdzienu rakstībā nav kļūdu .
1	Daļēji izpildīts uzdevuma nosacījums. Apraksts primitīvs, grūti izsekot autora domai.	Izsaka apgalvojumus, kas nav argumentēti. Spēj novērtēt, tikai lietojot vispārīgas frāzes, arī viedoklis nav pamatots.	Aprakstā pareizi lietoti 5–8 ģeogrāfiskie nosaukumi, fakti. Ģeogrāfisko nosaukumu uzskaitījums nav mērķtiecīgs, tas nepalīdz atklāt autora domu.	Ģeogrāfiskā valoda nabadzīga, tekstā ir iesaistīti mazāk nekā 5 ģeogrāfiskie jēdzieni. Ģeogrāfisko nosaukumu un jēdzienu rakstībā ir vairākas kļūdas .
0	Neatbilst tematam. Skolēns neveido aprakstu, bet tikai uzskaita skaitļus un faktus.	Aprakstā nav analīzes un argumentācijas.	Aprakstā lietoti 1–4 ģeogrāfiskie nosaukumi, fakti.	Nelieto ģeogrāfisko valodu un jēdzienus.

* 3. daļā iegūto punktu skaits jāreizina ar 2.

Kopā par 3. daļu – 24 punkti.